

การเปรียบเทียบอ่านจากกราฟส่วนของตัวสถิติที่ใช้ทดสอบจุดเปลี่ยน

นายจิรกลุ สรวิศกุล

วิทยานิพนธ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถิติศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชาสถิติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-379-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018524

A COMPARISON ON THE POWER OF THE TEST STATISTICS
FOR CHANGEPPOINT PROBLEM

Mr. Jirakul Sutjaritkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science
Department of Statistics
Graduate School
Chulalongkorn University
1992
ISBN 974-581-379-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปรียบเทียบอำนาจการทดสอบของตัวสถิติ
ที่ใช้ทดสอบจุดเปลี่ยน

โดย

นายจิรกุล สุจริตกุล

ภาควิชา

สถิติ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร. อรุณ กำลัง

บันทึกวิทยาลัยฝ่ายการคุณภาพมหาวิทยาลัย
อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญามหาบัณฑิต

.....

..... คณะกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชราภิญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ลักษณ์ ลักษณ์ ประชานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พกานต์ ศิริรังษี)

..... ฤทธิ์ คง..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. อรุณ กำลัง)

..... ลักษณ์ ลักษณ์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ มณฑา พัชร์วิไล)

..... ลักษณ์ ลักษณ์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชิรยพร วิรากล่าว)

จิรกุล สุจิรติกุล : การเปรียบเทียบอำนาจการทดสอบของตัวสถิติที่ใช้ทดสอบจุดเปลี่ยน
 (A comparison on the power of the test statistics for changepoint problem) อ.ที่ปรึกษา: อ.ดร.อรุณี กำลัง, 99 หน้า ISBN 974-581-379-6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบตัวสถิติที่ใช้ทดสอบปัญหาจุดเปลี่ยน 3 ตัว คือ สถิติทดสอบของ Pettitt สถิติทดสอบของ Schechtman และสถิติทดสอบของ Wolfe โดยศึกษา เปรียบเทียบความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนประゲทที่ 1 และอำนาจการทดสอบเมื่อประชากร มีการแจกแจงแบบปกติ แบบโลจิสติก และแบบตัวเบล เอ็กซ์โพเนนเชียล ซึ่งมีค่า S.P.S. ความผันแปร(C.V) เท่ากับ 5%, 10%, 15%, 20% และ 30% ขนาดหน่วยทดลองเท่ากับ 5, 10 และ 20 ณ ระดับนัย สำคัญเท่ากับ 0.01 และ 0.05 โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้จากการจำลองขึ้นโดยใช้วิธีมอนติคาร์โล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) สถิติทดสอบหั้งสามคือสถิติทดสอบ Pettitt สถิติทดสอบ Schechtman และสถิติทดสอบ Wolfe มีความสามารถควบคุมค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนประゲทที่ 1 ได้ใกล้เคียงกัน เมื่อระดับค่า C.V. ของประชากรมีค่าไม่เกิน 15% สำหรับทุกรูปแบบการแจกแจงที่ศึกษา คือ การแจกแจงแบบปกติ แบบโลจิสติก และแบบตัวเบล เอ็กซ์โพเนนเชียล และทุกระดับนัยสำคัญที่ศึกษา คือ $\alpha = 0.01$ และ 0.05 แต่เมื่อระดับค่า C.V. ของประชากรมีค่ามากกว่า 15% สถิติทดสอบ Wolfe สามารถควบคุมค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนประゲทที่ 1 ได้ที่สุด รองลงมาคือสถิติทดสอบ Schechtman

2) ตัวสถิติทดสอบ Schechtman มีอำนาจการทดสอบสูงสุด เมื่อจุดเปลี่ยนเกิดขึ้นตอนต้น ($r=3$) และตอนท้าย ($r=8$) ของช่วงระยะเวลาที่ทำการวัดผล ในขณะที่ตัวสถิติทดสอบ Wolfe มีอำนาจการทดสอบสูงสุด เมื่อจุดเปลี่ยนเกิดขึ้นที่ตรงกลาง ($r=5$) ของช่วงระยะเวลาที่ทำการวัดผล สำหรับทุกรูปแบบการแจกแจงที่ศึกษา คือการแจกแจงแบบปกติ แบบโลจิสติก และแบบตัวเบล เอ็กซ์โพเนนเชียล และทุกระดับนัยสำคัญที่ศึกษาคือ $\alpha = 0.01$ และ 0.05 เมื่อระดับค่า C.V. ของประชากร เท่ากับ 5%, 10% และ 15% และทุกขนาดหน่วยทดลองที่ทำการศึกษาคือ 5, 10 และ 20

3) สำหรับการแจกแจงของประชากรแบบสมมาตร อำนาจการทดสอบของตัวสถิติทดสอบ หั้งสามที่ศึกษามีค่าสูงสุด เมื่อจุดเปลี่ยนเกิดขึ้นที่ตรงกลางของช่วงระยะเวลาที่ทำการวัดผล และอำนาจการทดสอบมีค่าลดลงเมื่อจุดเปลี่ยนเกิดขึ้นที่ตอนต้นหรือตอนท้ายของช่วงระยะเวลาที่ทำการวัดผล

C022919 : MAJOR STATISTICS

KEY WORD : CHANGEPPOINT/NON-PARAMETRIC TEST/POWER OF THE TEST

JIRAKUL SUTJARITKUL : A COMPARISON ON THE POWER OF THE TEST STATISTICS FOR CHANGEPPOINT PROBLEM. THESIS ADVISOR : DR. ARUNEE KUMLUNG, 99 pp. ISBN 974-581-379-6

The purpose of this study is to compare three tests used in the changepoint problem, namely, Pettitt's test, Schechtman's test and Wolfe's test. The comparisons among the probabilities of type I error and among the powers of the test are made under the following conditions: the distributions of population are normal, logistic and double exponential, coefficients of variation are 5%, 10%, 15%, 20% and 30%, sizes of experimental unit are 5, 10 and 20, levels of significance are 0.01 and 0.05 . The Monte Carlo technique was used for the simulation and data generation.

The results of this study can be summarized as follow:

1. Three tests, namely, Pettitt's test, Schechtman's test and Wolfe's test can nearly control the probability of type I error when the level of c.v. of population is at most 15% for all distributions, normal, logistic and double exponential and all $\alpha = 0.01, 0.05$. When c.v. is more than 15%, Wolfe's test can control the probability of type I error better than Schechtman's test.

2. Schechtman's test is the most powerful when the changepoint occurred at the nearly beginning ($r=3$) and the end ($r=8$) of the period of measurement. While Wolfe's test is the most powerful when the changepoint occurred at the middle of the period of measurement. These results are for all distributions, normal, logistic and double exponential and all levels of significance, when c.v. are 5%, 10% and 15% and sizes of experimental unit are 5, 10 and 20.

3. For distribution of population is symmetric , power of the test of three tests is the most powerful when the changepoint occurred at the middle of the period of measurement and the power is decreases when the changepoint occurred at the beginning or the end of the period of measurement.

ภาควิชา....., สังกัด.....

สาขาวิชา....., สังกัด.....

ปีการศึกษา...2534.....

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ อ.ดร.อรุณ กำลัง ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีมาโดยตลอดซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ. โอกาสนี้

ขอขอบคุณท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาของผู้เขียนด้วยดีมาตลอด และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

จรกุล สุริกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิจกรรมประจำภาค	๒
สารบัญตาราง	๓
สารบัญรูปภาพ	๔

บทที่ ๑ บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ข้อทดลองเบื้องต้นของการวิจัย	2
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.6 คำจำกัดความ	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3

บทที่ ๒ สถิติทดสอบสำหรับปัญหาจุดเปลี่ยนที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ปัญหาจุดเปลี่ยน	4
2.2 สถิติทดสอบที่ใช้ในการวิจัย	4
2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วิธี sondicar โอล	8
3.1 แผนการทดลอง	9
3.2 ขั้นตอนในการทดลอง	9

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 การเปรียบเทียบค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อน	
ประเกทที่ 1	13
4.2 การเปรียบเทียบอัมนาจากการทดสอบ	31

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย	85
5.2 ข้อเสนอแนะ	88

บรรณานุกรม 89

ภาคผนวก 90

ประวัติผู้เขียน 98

สารนัยตาราง

หน้า

ตารางที่

4.1	แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนป्र่างเกที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ	
	π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	13
4.2	แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนป्र่างเกที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ	
	π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	16
4.3	แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนป्र่างเกที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก	
	π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	19
4.4	แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนป्र่างเกที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก	
	π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	22
4.5	แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนป्र่างเกที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล	
	π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	25
4.6	แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนป्र่างเกที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล	
	π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	28
4.7	แสดงอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ	
	จำนวนหน่วยทดลอง $m = 5$ π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	31
4.8	แสดงอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ	
	จำนวนหน่วยทดลอง $m = 5$ π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	34
4.9	แสดงอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ	
	จำนวนหน่วยทดลอง $m = 10$ π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	37

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่

4.10	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	40
4.11	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	43
4.12	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	46
4.13	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	49
4.14	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	52
4.15	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	55
4.16	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	58
4.17	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	61
4.18	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	64
4.19	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	67
4.20	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	70
4.21	ทดสอบอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	73

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่

4.22	แสดงอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชิล จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$ 76	76
4.23	แสดงอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชิล จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$ 79	79
4.24	แสดงอำนาจการทดสอบเมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชิล จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$ 82	82

สารบัญปีกราน

หน้า

รูปภาพที่

4.1 แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนปัրเช่เกทที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	15
4.2 แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนปัรเช่เกทที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ π ระดับนัยสำคัญ 0.05	18
4.3 แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนปัรเช่เกทที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	21
4.4 แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนปัรเช่เกทที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก π ระดับนัยสำคัญ 0.05	24
4.5 แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนปัรเช่เกทที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	27
4.6 แสดงค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนปัรเช่เกทที่ 1 จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล π ระดับนัยสำคัญ 0.05	30
4.7 แสดงการเปรียบอันใจการทดลองจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	33
4.8 แสดงการเปรียบอันใจการทดลองจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ π ระดับนัยสำคัญ 0.05	36
4.9 แสดงการเปรียบอันใจการทดลองจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ π ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	39

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่

4.10 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	42
4.11 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	45
4.12 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบปกติ จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	48
4.13 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	51
4.14 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	54
4.15 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	57
4.16 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	60
4.17 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบจากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $n = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	63

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่

4.18 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบโลจิสติก จำนวนหน่วยทดลอง $m = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	66
4.19 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $m = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	69
4.20 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $m = 5$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	72
4.21 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $m = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	75
4.22 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $m = 10$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	78
4.23 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $m = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.01$	81
4.24 แสดงการเปรียบอ่านจากการทดสอบ จากการทดลอง เมื่อการแจกแจงเป็นแบบดับเบิลเอ็กซ์ไปเนนเชียล จำนวนหน่วยทดลอง $m = 20$ ณ ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$	84